

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadókivételben átvéve:	
Egyes évre	10 kor.
Hegyedévre	8 "
Halpban háshoz hordva:	
Egyes évre	20 kor.
Hegyedévre	8 "
Vidékire postán szállítva:	
Egyes évre	24 kor.
Hegyedévre	8 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 9.

A szerkesztőség kizárólag visszajáró
vagy megörökös nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 17.

Plagizált ünnepi beszéd.

— Hentaller és Vaszary hercegprimás beszéde. —

Kossuth Ferencz pártjának organuma, a »Független Magyarország« tegnapi (szept. 16.) számában hirt adott arról, hogy a Kossuth-ünnepségek sorozata már megkezdődött. Megkezdődött pedig Gyomán Hentaller Lajosnak »a Kossuth-kultusz eme lelkes papjának« kerületében. Az ünnepély lefolyását ismertető terjedelmes cikkben helyet foglal az ünnepi beszéd is, melyet természetesen Gyomának országgyűlési képviselője, a ki a fenti »lelkes pap«-al egy személy, Hentaller Lajos tartott. Nem untatjuk olvasóinkat azon dicsőíradák idemásolásával, a melyekkel a F. M. e beszédet elhalmozta.

Meg kell azonban vallnunk, hogy ebben a konkrét esetben e dicsőíradék jól megérdemlettek voltak; de viszont azt is, hogy a F. M. ezuttal — persze szándékan kívül — nem a saját lovát magasztalta, hanem egy idegent; mely a F. M. lovászának Hentaller urnak egyik versenyen nagyon megtetszett s azt egy őrizetlennek vélt pillanatban elragadta és arra a híres gyomai vásárra vitte el, hol mint magáén adott tul rajta.

De elég a paradoxonokból!

Az a beszéd, melyet Hentaller képviselő ur az első Kossuth-ünnepen szept. 14-én Gyomán tartott, s a melyet a F. M. szept. 16-iki számában szószerint közöl, sem koncepcziójában, sem szerkesztésében, sem gondolatmenetében, de kifejezéseiben sem a Hentaller uré, hanem mindezekre nézve Isten kegyelméből még élő Vaszary Kolos bibornok-hercegprimásunkat vallja urául, ki azt a millenium alkalmából a budavári Mátyás-templomban 1896. május 3-án mondta el.

Nehogy azonban valaki e kijelentésünkben kételkedjék, az ilyenek részére, de egyttal és különösen Hentaller ur gyomai választói számára a Hentaller—Vaszary-beszédet a következő sorokban egymással szembe állítjuk:

Hentaller:

Elérkezünk K. L. születésének száz éves fordulójához, melynek a mult felé fordított oldalán arany- és vérbetűkkel vannak felírva függetlenségi küzdelmeink nagy eseményei, a határkő másik oldala pedig üresen áll a bizonytalan jövő számára.

Tudod-e, mily sok öröm és bánat; dicsőség és gyász; felszabadulás és rablancz; harci diadal és leigázás; nemzeti ébredés és átkos párt-viszály fordultak elő a nemzet e száz éves multjában?

Ekkor született újra Magyarország a szabadság, egyetlenség és testvériség polgári színháromságának jegyében.

Az 1848-iki átalakulás nemzeti sorsának fordulópontja, alkotmányos szabadságunk biztosítéka, nemzeti erőnk forrása és a független Magyarország alapköve.

Tudod-e mivé lettünk volna, ha Kossuth Lajos nem működik a magyar néper?

Azok a viharok, melyek e nemzet fölött elvonultak, sokkal nagyobb nemzeteket is elpusztítottak mint a magyar.

Kilencz oldalról zúdult reánk az ellenség!

Ha mindezeket csak futólag említem is előttem, kénytelen vagy belátni, hogy csakis a haza függetlenségébe és K. L.-ba v. tett hit tartott fenn.

Mert nemzetünknek sok a bűne, de van egy kiváló erénye, tiszt-

Vaszary:

Ezeréves létünk határkövével állunk melynek egyik oldalán arany és vérbetűkkel vannak felírva a mult eseményei, a másik oldal a beláthatatlan jövő számára üresen áll.

Olvastad-e nemzetem, mennyi öröm és bánat, dicsőség és gyász jött és szenvedés, harci diadal és csatavesztés, összetartás és pártviszály váltakozának ezeréves multjában?

Igy született újra a százéves Magyarország a keresztény hit ölében.

Ez esemény nemzetünk sorsának fordulópontja, a trón támasza, szabadságunk biztosítéka, fénykorszakaink forrása, létünk alapköve.

Mivé lettünk volna e nélkül?

Azok a viharok, melyek fölöttünk elvonultak, számban nagyobb, erőben hatalmasabb nemzeteket is elpusztítottak volna.

Hisz óriási hatalmak hányszor zúdították reánk hadaikat?

Ha mindezeket csak futólag olvasod, nemzetem, el kell ismerned, hogy Isten erős keze tartott fenn.

Nemzetünknek volt sok bűne, de volt egy nagy erénye: hogy is-

Hentaller:

teli azokat, kik a népet és nem a népből élnek.

Adjunk hálát a magyarak Istenének, hogy megünnepelehetjük K. apánk születésének száz éves fordulóját.

Legyen emléked üdvözölve, legyen áldva imádott mesterem e magasztos ünnepen sirig hű tanítványod által.

Legyen áldott az általad rajongásig szeretett magyar földnek minden hantja, mely annyi mártír és vértanú hamvát takarja, áldott legyen a m. haza földjének minden göröngye, melyet vitézhonvédeink vére öntözött; áldott legyen a m. föld minden családi tűzhelye.

Legyen üdvözölve, legyen áldva emléked Kossuth apánk!

K. L. bölcsességének fényével, hazaszeretetének melegével dajkálta e nemzetet.

Ep azért áldólag gondolunk működésére... mert a külföldön is a haza függetlenségének arany fonálát szötte.

Véssed szívedbe és vigyázz!

Mert tud meg, hogy legtöbb nemzet megsemmisülésének oka a nép politikai közönyössége volt.

Magyar nép! K. népe!

Ugy olvasom a sz. írásban, hogy Mózes is csak messziről láthatta az ígért földét.

Vaszary:

tent nem tagadta meg soha.

Isten végzetlen irtalmából jutottunk el tehát az ezredik évhez.

Légy üdvözölve, légy áldva e magasztos ünnepen igénytelen hű fiadtól, drága hazám!

Áldott legyen földednek minden hantja, mely annyi szenthamvat takar, áldott legyen földednek minden göröngye, melyet hőseink vére öntöze és munkás népünk verejtéke nedvesít; áldott legyen földednek minden családi tűzhelye.

Légy üdvöz, légy áldott! Felséges királyom! Nemzetem atyja!

Isten irtalmából te vezeted be e nemzetet a második ezerévébe, nem a fegyverek zűréjével, hanem bölcsességed fényével, szereteted melegével.

Áldólag emlékszünk, hogy azt az aranyfonalat is anyai gyöngéd kezéd szötte stb.

Vigyázz!

A létűnt nemzetek legtöbbjének nem küllenséggé, hanem önfia vágta sebet.

En nemzetem!

Isten megparancsolta egykoron szolgájának, Mózesnek, hogy a népet, midőn az ígért földre lép, áldja meg.

UJ ÜZLET!!

REIN JAKAB cipő-, kalap- és férfi-divatruháza.

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda.

A város rohamos fejlődése szükségessé tette, hogy az európai nagyvárosok mintájára **czipő-, kalap- és férfi divatcikkeiben különlegességi üzletet** rendezzek be, hol mindennemű férfi divatcikk a legszébb és legelegánsabb kivitelben kaphatók. — *Férfi ingek, gallérok, kézelők, harisnyák, sétabotok, kalapok, férfi-, női- és gyermek lábbelők, pipere cikkek* stb. óriási nagy választékban. — A n. é. közönség minden rétege, üzletben oly kiszolgálást nyer **tartós, divatos, finom és elegáns** áruim beszerzése mellett, hogy rövid idő alatt megvalósulva láthatom azon reményemet, hogy az egész városban a hálás közönség megjutalmazza törekvésemet azzal, hogy egyik a másiknak fogja ajánlani:

Vásároljunk Rein Jakabnál, mert ott hallatlan olcsó, jó, szép és elegáns minden. 314

Meglepetés! 8000 darab mintautyakkendőt osztok szíjjel.

Szíves látogatást kér tisztelettel REIN JAKAB.

Hentaller:

Adjon a Teremtő bőséget az ég harmatából, a föld kövérségéből, hogy inség, nyomor ne látogasson meg ezt a sokat szenvedett magyar népet.

Szálljon meg mindannyitokat K. L. szellem, nehogy a közügy megrontsa erkölcsüket és hazafiságtokban megfogytakozza elvesztésük a haza földjét, melyet K. apánk szerzett meg nekünk.

Befejezésül még csak egy megjegyzésünk van: a Kossuth-párti lapok Kossuth születésnapjának százéves fordulóját úgy tüntették fel, mint a mely az ünnepi szónokok számára tiszta és dús gondolatforrásul fog szolgálni.

Sajnálatra méltó tünemény, hogy az első ünnepi szónok, a Kossuth-kultusz e lelkes papja nem tudott ebből a forrásból semmi eredetit meríteni, hanem *Vaszary* hercegprimásnak ismert gyönyörű beszédét travesztálta — a mihez alig kérte ki az illustris szerző beleegyezését.

Mándy nyugalomban.

A már néhány nap óta rebesgetett hír, hogy a kereskedelmi miniszteriumban történtek következtésekben Mándy miniszteri tanácsost nyugalomba küldik — ma hivatalosan publikálva lett. A hivatalos lap legutóbbi számában közli:

Kereskedelemügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy Mándy Lajos miniszteri tanácsos, a törvényszerű nyugdíjjal, saját kérésére, ideiglenes nyugalomba helyeztessék és hogy neki ezen alkalomból buzgó és kitűnő szolgálataiért elismerésem tudtul adassék.

Kelt Sasváron, 1902. évi szeptember hó 13-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Láng Lajos, s. k.

A munka lovagja.

Irta: Alphonse Alais.

I.

Az órási borkarosszékből alig látszott ki a vézna kis emberke, Vidard bankigazgató. Mintha fogadóból történnék, úgy fujta illatos szivarja füstjét.

— Sohasem kerestem a dicsőséget — vetette oda látogatójának, Tevaunak, egy legazdálkodott földesurnak.

— Tudom.

— Sohasem fájt a fogam semmiféle rendjelszalagra.

A másik ismét beleegyezett:

— Tudom.

Vidard főlényes mosolylyal folytatta:

— Pedig hányszor környékeztek meg!

— Ne mondd!

— De mondom, mert így van. Valahányszor valami nagyobb pénzügyi műveletet végzett a bankom, mindig tapogatóztak, nem kellene-e a becsületrend?

Amaz — egyszerű gondolkodású vidéki ur belebámolt a szónokló bankigazgatóba:

— Erdekes!

A zágrábi zavargások új világításban.

Most, hogy Zágrábban a rend helyreállott és a lefolyt eseményeket nyugodtabban mérleghetjük, a zavargások okait illetőleg oly dolgok kerülnek nyilvánosságra, melyek Khuen-Héderváry bár egész kormányzati rendszerét a legfurább világításban tüntetik fel. Ugyanis a szerbek azzal vádolják a bárót, hogy a »nagyhorvát« eszmének legbuzgóbb apostola és a szerbeket, a hol csak teheti, elnyomja. A legutóbbi választások alkalmával is a szerb jelöltek nagy részét kibuktatta, pedig voltak idők, a midőn csak a szerbek támogatásával tudott kormánya többséget alkotni.

A bár, csak hogy a szerbeknek ártson, még a Starcevic-pártiakkal is szövetségbe. Mindez természetesen a szerbeket rendkívül elkeserítette és arra indította, hogy mozgalmat indítsanak a szerbek által többségben lakott vármegyéknek Magyarországhoz való csatolása érdekében.

Ez még inkább felbőszítette a szerbek ellen a bár, a ki attól tartott, hogy ez a mozgalom végre fel fogja nyitni a magyar kormány szemét és mégis csak kérdőre fogja vonni a bár »nagy horvát« politikája miatt. Az elkeseredés aztán, melyet tisztán a bár szerencsétlen politikája okozott a szerbek és horvátok között, elemi erővel tört ki, midőn a »Srbobran« cikke megjelent, a mely pedig egész jogosan kelt ki a »nagy horvát« királyság eszméje ellen.

Harczias francia miniszter.

Franciaországban az utóbbi időben a miniszterek harci riadót fujnak és így igyekeznek elterelni az ország figyelmét a kongregációk üldözése által előidézt zavarokról. André hadügyminiszter egymásután mondotta revanche izű beszédeit, most pedig a tengerészeti miniszter, Pelletan ur esőrteti a kardot Korzikában és Tunisban. Ajaccióban olyan erős hangot használt, hogy a komolyabb francia lapok, mint a »Temps«, meg is rótták azért, hogy megrontja a jó viszonyt Olaszországgal, amely pedig most jó barátja Franciaországnak.

De Pelletan nem érte be ezzel. Ajaccióból Tunisba vitorlázott és ott nagy beszédet mondott a földközi tengeri egyensúlyról. Ez a beszéd is nagyon alkalmas arra, hogy sértse az

olaszok önértetét. Hogy a francia politika miért vesz egyszerre új irányt Olaszországgal szemben, annak talán az az oka, hogy az olasz király, a mint utabban jelentik, nem megy Párisba, mint a hogy tervezve volt. Lehet, hogy ez bántja a francziákat és most éreztetni akarják ezt Olaszországgal. De nagy benyomást gyakorol a francziákra a berlini találkozás is, a hol az olasz királyt oly páratlan fényben fogadták, a mi bizonyította, hogy a hármasszövetség rendületlenül áll, pedig a francziák már annak összeomlását hitték.

A magyar Szlavónia.

Szlovóniában nagy fontosságú mozgalom indult meg a szerbek és a németek közt: követelik a három szlovón megyének közvetlenül Magyarországhoz leendő visszacsatolását, miután a horvát sovínisták vandaizmusa alatt még életük sem biztos. E célból felkéri Széll Kálmán miniszterelnököt a visszacsatolás iránti lépések megtételére. Olyan mozgalom ez, a melyet nem szabad elaludni hagynunk. A 3 szlovón megye területe eredetileg a magyar anyaország testéhez tartozott s nagy bűn volt annak idején őket elszakítani engednünk. Meg kell most ragadnunk az alkalmat s a három ősi magyar vármegyét újra magyarrá kell tennünk.

Népességünk és fajunk számviszonyai tekintettel Biharvármegyére.

Irta: Dr. Szolcsányi Hugó.

(Folytatás.)

Es csupán e körülménynek tulajdonítható azon sajnálatos tény, hogy míg az 1869/900 között elmúlt 31 év alatt az ország népessége 24, Biharvármegyéé csak 11 sz.-kal növekedett, egy olyan járása sem volt megyénknek, mely az országos szaporodási átlagot elérte volna, míg az élesdi, b.-ujfalusi, derecskei és érmihályfalvai 20—21 sz.-kal megközelítették azt, ellenben volt öt u. m. a belényesi, m.-csékei, vas-kóhi, béli és tenkei, olyan járása, melyekben a népességszám 1900-ban 1—3 sz.-kal az 1869-iki-nél, tehát a három évtized előttinek színvonalá alatt maradt.

Városunk, mely még ezen szomorú emlékü időszakban is 9 sz.-kal látta megnöni népességi számát, az 1891/90 között birt 23 sz.-kos, tehát igen magas népszaporodási arányát, 1891/900 között is megtartotta, amennyiben

— Már ez így van! Es hogy keresik az újságírók a kegyemet.

Tevau izgett-mozgott a kíváncsiságtól.

— Pedig azok maguk is gögös emberek.

— Remélem, nem tartassz szerénytelennék.

— Ó, kérlek.

— ... ha azt mondom, hogy a komoly érdemeket mindenki ismeri.

Tevau meleg tekintettel ismerte el ezeket az érdemeket:

— De hát én nem értem, miért nem akarsz elfogadni kitüntetést? Es miért nem szereted az újságírókat?

— Mert én a babért a munkálkodásom eredményében látom. Az én dicsőségemet ne újság hirdesse, hanem siker.

Liberiás szolga lépett be.

— Igazgató ur, Caillies Edmond ur, a »Grand Paris« munkatársa óhajt bejönni.

Vidardból egyszerre kiszaladt a nagy nyugalom.

— Engedd őt be. Es Tevau felő fordult:

— Lásd már megint zavarnak. Ki nem állhatom ezt a népséget. Tudod mit édes barátom: míg én ezt lerázom a nyakamról, te elvégezheted a kölcsöntügyedet. Az osztályfőnököt már értesítettem. Második emeleten van a szobája. A vizontlátásra. Aztán jöjj majd vissza.

— Föltétlenül!

II.

— Ó kedves uram, minek köszönhetem szíves látogatását?

Caillies, a folytonos éjszakázástól fakó arcú újságíró, egyszerűen és minden hangsúlyozás nélkül felelt:

— Felvilágosítási szeretnék, igazgató ur az új zálogkölcsönről. A lapom számára.

— Ó, a legnagyobb készséggel. Tessek, foglaljon helyet. Ne, ne oda, az kényelmetlen. Ide méltóztassék a karosszékre.

... Milyen szívtartó parancsai? Erőset, gyengét?

Az újságíró száraz marad:

— Megtisztelt igazgató ur, de nem vagyok dohányos.

Vidard mekkockáztaott egy kis szellemeskedést.

— Hisz akkor vagyont gyűjthet. Az újságíró tekintetében fanyar mosoly telepedett.

— No nem vagyok tőkepénzes. De kérem szépen az ügy.

A másik kézzel-lábbal igyekezett, hogy kedves legyen:

— Ugyan az Isten áldja meg, ön egy is annyit dolgozik. Pihenjen egy kicsit. Egyéb-iránt van egy eszmém.

ezen időszak alatt összes — tehát polgári és katonai népessége 40·7 ezeről 50·2 ezerre, vagyis 9·5 ezer fővel, illetve 23 sz.-kal, — tisztán polgári népessége pedig 38·6 ezerről 4·7 ezerre, v. 8·4 ezer fővel, illetve közel 22 sz.-kal növekedett.

Azonban Nagyvárád éppen úgy, mint hazánk többi u. n. iparos városai, lakosságának ezen erőteljes felduzzadását, tulajdonképpen a vidéki népesség nagymérvű beözönlésének köszönheti; saját erejéből u. i. mint már említettük, csak 5·4 sz.-kal, 2·2 ezer emberrel növelte volna lélekszámát, a mivel úgy az országos, mint a biharmegyei 10 évi népszaporodási átlagnak alig felét ütötte volna meg.

Ezen utóbbi sajnosnak nevezhető körülményt, mint a legtöbb városi törvényhatóságban, Nagyvárádon is, a népesedés tényezőinek sok tekintetben kedvezőtlen alakulásában kereshetjük. Így pl. 1900-ban az országban átlagosan minden 10.000 lélekre 396, Nagyvárádon 321, tehát 75-tel kevesebb születés, ellenben az országban 271, Nagyvárádon 281, tehát tízzel több halálozás fordult elő. Sajnos, hogy városi törvényhatóságaink kevés kivétellel, a halálozási arányszámuk fejlődési szempontjából semmi rendszert, semmi állandóságot nem mutathatnak fel, minnek folytán még a mérsékelt számú halálozással bíró városokban is, némely években a halálozási arányszám rendkívül magasra szökött fel s nem egy törvényhatósági jogú várost találunk, melynek halálozása azon megyéét, melynek területén fekszik, jóval meghaladta. Így pl. 1900-ban 10.000 lélekre meghalt Pozsony megyében 256, Pozsony városában 311, Bács-Bodrog megyében 269, Szabadkán 320, Abauj-Tornamegyében 267, Kassán 295 stb.

Tagadhatatlanul vannak olyan városaink is, melyek mint Győr, Sopron s első sorban Budapest, czélzerű egészségügyi intézkedésekkel a halálozási arányszámot igen alacsony, — mondhatni nyugot-európai színvonalra lecsökkentették s azon állandóan meg is tartják. Különösen fővárosunkat illetőleg megjegyezhetjük, hogy míg az a 70-es években, midőn több mint 450 elhunytat jegyzett minden 10.000 lélek után, úgy az ország, mint Európa leg-egészségtelenebb városai közé tartozott, ma midőn ügyes berendezéseivel halálozásának említett arányszámát fokozatosan, felénél kevesebbre 210-re leszorította, a halálozási arány javítása szempontjából nemcsak valamennyi hazai városokat kisebb-nagyobb távolságban maga mögött hagyta, hanem continensünk nagy városai sorában is igen előkelő helyet foglal el.

II.

Reánk magyarokra nézve, mint azt mindnyáján érezzük, a népességi statisztika adatfel-

vétele köréből kivált azok birnak nagy jelentőséggel, melyek fajunk időközi alakulásának körülményeire vetnek fényt, tehát a melyek a magyarság tényleges és természetes növekvési arányaira, ezek mérveire s egyéb figyelemre méltó mozzanataira vonatkoznak.

Itt kitérőleg meg kell jegyeznünk, hogy a természetes szaporodás jelenségei körében az anyanyelv szerinti s teljes évre vonatkozó csoportosítás csak az állami anyakönyvi rendszer életbeléptetése, tehát 1896 től kezdődőleg történhetik, mert az ez előtt vezetett egyházi anyakönyvek ezen mozzanatra nem terjeszkedtek ki.

Ezen anyakönyvi feljegyzések pedig fajunk fejlődésének a többi hazai nemzetiségeket messze felülmúló arányairól tesznek bizonyosságot. Birodalmunkban u. i. az 1896—1900 között lefolyt évtized egy-egy évére a term. szaporodás czimén kimutatott 217 ezer lélekből 109 ezer az anyaországban pedig 190 ezerből 108 ezer, tehát birodalmunkban a belső népszaporodás eredményeinek közel fele, 48 sz.-a, az anyaországban pedig erős abszolút többsége — 55 sz.-a, a magyar elem javára esett. Leginkább ezen körülménynek tudható be az utolsó népszámlálás igazolta azon kedvező alakulat, mely szerint 1891—900 között a magyar elem a birodalom népességében 42·8 sz.-ról, 45·4 sz.-ra, az anyaországban pedig 48·5 sz.-ról 51 sz.-ra emelkedve, mindkét viszonylatban majdnem 3 sz.-nyi tért hódított, az anyaországban pedig első évben emelkedett az összes népesség abszolút többsége. Mihez képest a többi nemzetiségeknek kisebb-nagyobb arányokban viszonylagosan tért veszíteniök kellett. — Csak a ruthének és egyéb anyanyelvűek csoportja tartotta meg 1890-ben birt színvonalát.

A most elmondottak folytán csak természetesnek tűnhetik fel, hogy a legutolsó két népszámlálás 10 évi időközében, a magyarságnak önmagához viszonyított fejlődésében is, a hazai nemzetiségeket erősen túlszárnyaló mérvekkel találkozzunk. A magyar elem abszolút számában u. i. 7·4 millióról 8·7 millióra, tehát 1·3 millió fővel v. 18 sz.-kal növekedve, az országos népszaporodási átlag majdnem kétszeresével erősödött, úgy hogy az 1·79 millió főre menő 10 évi népszaporulatból 72 sz.-a a magyarság javára esett.

Bár az országrészek szempontjából a magyar anyanyelvűek számnövekvése igen különböző arányok szerint ment végbe, abban mégis egy közös vonással bírt, hogy fejlődésében az illető országrész általános szaporodásának mérveit mindenütt felülmul. Nevezetesen 31 sz.-kal erősödött a magyarság Horvát-Szlavóniában, 25 sz.-kal a Duna—Tisza közén, közel 20 sz.-kal a Tisza balpartján és a Királyhágón tul, 8 sz.-kal, tehát leggyengé-

ben a Duna jobb partján melynek általános növekvését azonban így is 3 sz.-kal meghaladta. Pedig az 1891/1900 közötti évtizedben a birodalmunkat sújtott súlyos gazdasági bajok éppen magyar véreinket érintették a legérzékenyebben, a sertésvész, mely hazánk vagyonának egyik kiváló tőkerészletét támadta meg, főleg a faj-magyarság életére sulyosodott, a mezőgazdasági termények állhatatos hanyatlása első sorban főleg a magyar gazda kárára vált.

Az előadottak továbbá azt is igazolják, hogy a magyarság nemcsak törzsfészkeiben, hanem az országban mindenfelé, még pedig itt-ott, mint azt pl. Horvát-Szlavóniában és a Tisza—Maros szögén láttuk, igen belterjesen erősödött. Különösen örvendetes jelenség az, hogy ezen fejlődés a határvidékeken is igen magas arányokat, — így Szepes, Zólyom, Hunyad, Arva és Sáros megyékben közel 100 sz.-ot ért el. Népesedésünk egyik sötét pontjának tekinthetjük ama körülményt, hogy Esztergom, Somogy, Békés, Csik és Háromszék, tehát öt erős magyar többségű megyében, fajunk számarányainak bár csekély visszaesésével találkozunk. Legsajnosabban látjuk a névsorban a két királyhágón-tuli határmegyét hanyatlani. Csik-megyében a német, — Háromszék-megyében a román elem nyert viszonylagosan tért.

A magyarság legbecesebb tényezői és terjesztői a városok, élükön a törvényhatósági városokkal, első sorban Budapesttel. Lakosságuk körében u. i. a magyarajkuak arányszámának örvendetesen rohamos növekvését constatalhatni, melynek mérve a vidék 12 sz.-ával szemben a rendezett tanácsú városokban 17, a törvényhatósági joguakban pedig 44 sz.-ra rugott.

Legnagyobb arányú volt e szaporodás 100 sz.-kal Verseczen, 80 sz.-kal Pozsonyban, 74 sz.-kal Budapesten, 68 sz.-kal Temesvárott, 63 sz.-kal Kassán stb. Tehát egyrészt úgy a belülről, mint külső beszivárgás által mindinkább magyarosodó fővárosunkban, másrészt leginkább azon városainkban, melyekben a magyar elem érezhető minoritásban volt, vagy jelenleg is van.

(Folytatjuk.)

Biharvármegye közgyűlése.

Tegnap délelőtt kezdte meg Biharvármegye öszi rendes közgyűlését.

A közgyűlésen Beöthy László főispán elnököl. Jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, gróf Tisza István, Felser Antal, Vidovich György, Hegyesi Márton, Jancsó Dezső, Miskolczy Árpád, Cziffra Gerő, Márkus László, Varró Domokos, Balogh Elemér, Balázs István, Reinle Gyula, Plathy Miklós, Bán Sándor, Markovits Manó, Osváth Lajos, Nadányi Jenő, Mártonffy, Gyöngyösi István, Kiss József, Werner Kálmán, Rednik Gábor, Csányi Imre, Tóth Albert, Zathureczky István, Jelinek Géza, Márk Antal, Hanák Sándor, Bereczky Géza, Fényes Imre, Balogh Lajos, Bánó Lajos, Nagy Márton, Fassie Tódor, Buder Ferencz, id. Markovits Kálmán, Bodó Rezső, Örléy Kálmán, Beöthy Pál. stb.

Az elnök pontban 9 órakor nyitotta meg a közgyűlést. Az első tárgy az alispán időszaki jelentése.

E szerint a közegészségügy sokkal kedvezőtlenebb volt, mint az elmúlt évnegyedben.

A vármegye állategészségügye kedvezőtlen volt, mert Belényes és Robogány községekben száj- és körömfájás járványosan lépett fel.

Az adók rosszul folynak be, mert kedvezőtlen termés volt az egész megyében.

Több apróbb tárgy után az alispán végül bejelenti, hogy Kossuth Lajos hazánkfia születésének 100-adik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepélyeken a vármegye képviselése iránt tett intézkedéseit külön jelentésben terjeszti elő, mely a következőkép hangzik:

Tekintetes közgyűlés!

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából a nagy hazafi emlékére emelendő mauzoleum alapkövének f. évi szeptember hó 19-én a budapesti kere-

Szelid, alig észrevehető, finom ironia ugrott Cailles szavából:

— Méltóztassék.

— Kérem minek vesződjek ön most? A titkárom majd a legrészletesebben megírja a zálogkölcson ügyét, estére benn lesz már a jelentés az ön szerkesztőségi asztalán.

— O, kérem — nagyon szíves...

Csak úgy dült a meleg készség a bankigazgatóból:

— Szót sem érdemel... Ön pedig itt marad egy kicsit csevegni. El tessék hinni, hogy jól esik, ha újságírókkal beszélgethetek.

Ez már olyan forró simogatás volt, hogy Cailles elnevette magát:

— Nagyon magas véleménye van önnek mifelőlünk.

Amaz kellemetlenül előzékenykedett:

— Ha magas a véleményem, ezt egyszerűen az önök kiválósága okozza... Egyébiránt mondhatom, elsőrangú munka ám ez az új zálogkölcson.

Cailles érzéketlen nyugalommal kérdezte:

— Igen?

— Valóban az — ömlengett Vidard. Kérem szépen, féleztendei szakadatlan munkámba került. Mert tisztán csak az én vállamon volt az egész.

Az újságíró bosszantóan egykedvű maradt. Csak azért szólt valamit, hogy éppen szóljon:

— De sikerült?

A bankigazgató belepirult az önértetébe: — Sikerült. Fényesen. Eiletemnek egyik büszkesége lesz ez a munka... Hanem persze erről nem vesznék tudomást a köztársasági elnöki palotában...

Az újságíró az órájára nézett és menni készült.

Vidard tekintetéből csöpgött a vágyó melegség.

— Igazán köszönöm, hogy megtisztelt a látogatásával... Ne feledkezzék meg rólam a lapjában... Hiába: Ez kell.

III.

Tevau, a szelid vidéki ur erősen érdeklődött:

— Beszéltél az újságíróval?

Vidard ur arca ki volt vasalva:

— Hadd el, kérlek. Alig bírom lerázni a nyakamról... Mit, kell én nekem újság vagy jelszalag? Én csak a munkám eredményében látom a sikert.

UJDONSÁGOK.

Kossuth-ünnep Nagyváradon.

Nagy napra virrad holnap a magyar nemzet, melyet szerte e hazában kiváló fényvel fognak megünnepelni. Kossuth Lajos születésének 100-ik évfordulója megünnepléséből méltó módon veszi ki részét Nagyvárad város közönsége is.

A tegnapi nap folyamán már számos házat fellobogóztak és több hazafias érzelmű kereskedő díszítette fel kirakatát. Ma este fényes kivilágítás lesz, mely 7 órakor kezdődik és fél 9-kor ér véget.

Bizonyára nagy közönség fog hullámmeni az utcákon és gyöngyözködni a szemképráztató illuminációban.

A helybeli áll. főreáliskola ifjusága f. hó 20-án szombaton d. e. 10 órakor ünnepli meg Kossuth Lajos születésének 100-dik évfordulóját az intézet tornatermében a következő műsorral:

1. Szózat. Enekl. az ifj. dalkör.
2. Elnöki megnyitó, tarja: Gottlieb Z. VIII. o. t. ifj. elnök.
3. Kossuth szobránál. Irtá: Pósa L., szavalja Jakab S. VIII. o. t.
4. Kossuth emléke. Felolvassa: Kovács J. VIII. o. t.
5. Kossuth Lajos azt üzenté. Enekl. az ifj. dalkör.
6. Kossuth Lajos emlékezete. Tartja: Ney P. VIII. o. t.
7. Kossuth sirja. Irtá: Abrányi E., szavalja: Hartstein A. VIII. o. t.
8. Hymnus. Enekl. az ifj. dalkör.

A t. közönséget ezután hívja meg a rendezőség.

Ünnepély a Rhédey-kertben.

Künn a Rhédey-kertben értekezletet tartott tegnap a szűkebb körű rendező-bizottság s ez alkalommal a a nagy körűnd feldíszítésének részleteit beszélték meg.

Ugyancsak ez a bizottság arra a megállapodásra jött, hogy tekintettel a már beállott hűvös időjárásra, az esti társasvacsorát és táncmulatságot nem a szabadban, hanem a Fekete Sas nagytermében tartja meg s így a vasárnapi ünnepség programja a következő:

1. Gyülekezés a Szent László-téren délután háromnegyed 4 órakor.
2. Kivonulás a Rhédey-kertbe egynegyed 5 órakor.
3. Ünnepség a Rhédey-kertben, kezdődik d. u. háromnegyed 5 órakor — tart egynegyed 7 óráig. — Ennek a részletes programját szombaton és vasárnap közöljük.
4. Társasvacsora (étlap szerint) a Fekete Sasban, kezdődik este 8 órákor. Utána ugyanott táncmulatság.

Miután az ünnepélyes kivonulásra igen sokan jelentkeztek, ezután kéri a rendező-bizottság azokat, kik a menetben részt akarnak venni, — jelentkezzenek Szokolay Tamásnál, hogy a kivonulás sorrendjét idejében megállapíthassák.

Értesítés.

Mihez tartás végett értesítjük t. feleinket hogy

f. hó 19-én pénteken,

pénztáraink egész nap zárva tartanak.

Biharmegyei Takarékpénztár.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

pesi temetőben ünnepélyes letételére a vármegye közönségét meghívta.

Azon biztos tudatban, hogy Biharvármegye közönsége a maga részéről sem zárkózik el azon nagy ember iránti országszerte érzett hála és kegyelet kinyilvánításától, kiknek személye elválaszthatatlanul van össze-forrva történelmünk azon fényes korszakával, melyben a magyar nemzet a jogegyenlőség és parlamenti fevelős kormányzat korszakalkotó vívmányait megszerezte és melyben az ősi jogait és szabadságát eltipranni akaró tuleróvel szemben *titáni* harczot vívott, s tudatában annak, hogy Biharvármegye soha sem feledkezett meg hazánk jeleseiről, minnek tanubizonyosága azon körülmény is, hogy Kossuth Lajosnak a küzdelem nehéz korszakában az 1848-iki törvények megalkotása körül a lakosság milliói szabadságának és függetlenségének megszerzésével tanúsított hervadhatatlan érdemeit, a vármegye közönsége közgyűlési jegyzőkönyvében több ízben megörökítette.

A tekintetes közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében felkérem Hegyesi Márton, Telegdi József és Márkus László bizottsági tag urakat, hogy a megtartandó ünnepélyen megjelenvén, ott a vármegye közönségét képviselni sziveskedjenek.

Hasonlóképen meghívja Nagyvárad város törv. bizottsága is a vármegye közönségét Kossuth Lajos születési napjának századik évfordulója alkalmából f. évi szeptember hó 19-én délelőtt 9 órakor a nagyteleki-utcza ev. ref. templomban tartandó ünnepélyes isteni tiszteletre és ugyanaz nap d. e. 11 órakor tartandó városi rendkívüli közgyűlésre.

Felkérem ez okból Markovits Antal biz. tag urat és Baranyi András tb. főjegyző urat, hogy ezen ünnepélyeken a vármegye közönségének képviseletében vezetésem alatt megjelenni sziveskedjenek.

Tisztelettel kérem a tekintetes közgyűlést, hogy tett intézkedéseimet jóváhagyó tudomásul venni méltóztassék.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta az alispán előzetes intézkedéseit.

A most tartandó közgyűlésnek 364 pontja van, melyek közül a közgyűlés csak 110-et tárgyalt le, így tehát a gyűlésnek még holnap is folytatása lesz.

Magyarosító főpásztorok.

Minden egyes népszámlálás újabb és újabb örvendetes jelét nyújtja a magyarosodás haladásának s egyttal bizonyoságot szolgáltat arról, hogy az e téren elért szép eredmény javarészt a kath. egyháznak köszönhető. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint is a kath. egyház mutatja fel e tekintetben a legnagyobb perczentet.

Hogy közel eső példára hivatkozzunk: Békésmegyének jelentékeny részét tót telepítések képezték. Ezek közül a katolikusok már mind megmagyarosodtak. Szarvason, Endrődön, Békésen már a legöregebbek sem beszélnek tótnak. Ellenben az evangélikus vallású tótoknál sokkal lassabban halad ez a processzus.

A legutóbbi napokban három főpásztor hazafias körlevele kelt lelkes visszhangot a sajtóban és az egész közvéleményben. Bubits Zsigmond kassai, Ivánkovics János roznai és Bende Imre nyitrai püspökök intéztek körleveleket egyházmegyéjük papságához, melyben lelkes hangon hívják fel őket a nemzeti missió teljesítésére.

Az agg kassai püspök körlevelére a pánszláv sajtónak otromba támadása adott okot, a másik kettő pedig az iskolai év megnyitása alkalmából intézkedik a magyar nyelv tanításáról. E főpásztori körlevelekből közöljük a következő szemelvényeket:

A pánszláv sajtó megvádolta az agg kassai püspököt s egyházmegyéje papságát azzal, hogy elnyomja a tótokat, nem nevel nekik tótnak tudó

papokat, magyarosít egyházmegyéjének templomaiban és iskoláiban s végül felszólítja a tótokat, hogy mindezt vádolják be az agg püspököt a római pápánál. A hazafiságában sértett püspök most papságához intézett körlevelében, mint közvádó lép fel a nemzetiségi izgatás ellen s hazafiságának fenségével felsorolja a pánszláv izgatók bűneit s lángostorral végig sújt a hazafiság szent templomában bujkáló kufárokon.

A püspök a vádakra első sorban is kijelenti, hogy az mind hazugság. Kimutatja statisztikailag, hogy egyházközségeinek három megyében, Abauj-Sáros- és Zemplénben a magyar és nem tót lakosság 166 ezer 271 lélekkel nagyobb számban van, mint a tótok. Már ez is, de máskülönben a haza iránti kötelessége is parancsolja, hogy a magyar nyelvnek mindenütt érvényt szerezzen, ahol csak teheti. A pánszláv izgatásokról szólva, így nyilatkozik arról és a magyarosításról:

»Tekintve azt, hogy a magyar nemzetnek századokon át gyakorlott türelme, elnézése, ha ezt tovább is így folytatnók, végre is országunk romlására vezetne: kötelességünk ké teszi, hogy valóban megtegyük azt, amivel minket vádolnak. Hogy ne csak az állam, hanem a papság, az iskola, a társadalom is végre tudatára ébredjen annak, hogy ha Magyarországot erősnek, függetlennek, műveltnék, vagyonosnak akarjuk látni, megtegyünk mindent, ami e cél eléréséhez elvezet. Ehhez pedig egyebek között elvezet az is, ha a népünk gondolkodásában, érzésében egygyé lesz; ennek viszont egyik eszköze a nyelvnek egysége, nem úgy, hogy a nem magyar ajkúak lemondjanak anyanyelvükről, hanem úgy, hogy emellett az ország nyelvét is megtanulják. És mivel ebből a magyarosításból nemcsak az egyesnek, hanem az összesnek, tehát az országnak is haszna van, ezért Magyarországon a nem magyar ajkú lakosság megmagyarosítása kötelessége mindazoknak, kik ezen a téren valamit tehetnek, tenni jogosultak. A papság az iskolában és a templomban, melyben a felnőttek katekizálása ugyszólván folytatása az iskolai hitoktatásnak, az államnak az iskolában, a hivatalokban, a közigazgatásban és az állami funkciók minden terén, a társadalomnak a társadalmi élet és a művészet minden körében. Es ez a kötelesség, főképp ha a papságot tekintjük, — amelyről én most szólok — nemcsak hazafiúi, de bizonyos tekintetben vallásos kötelesség is, mert a kettőt egymástól el nem választhatjuk, mert a pap nem csupán egyházának szolgája, de polgára, sőt közjogi tényezője a hazának — régi alkotmányunk szerint pedig egyszerűen magyar nemes.«

A roznai püspök így szól papságához körlevelében:

»Elrendelem ezennel, hogy a főhatóságom alatt álló összes iskolákban a tanítás már a II-ik osztálytól kezdve kizárólag magyar nyelven történjék; a gyermekek a templomban magyarul énekeljenek; az iskolában magyar hazafias dalokat tanuljanak; az ismétülő iskolások szintén magyar nyelven oktattassanak s általában a lelkes és tanító vállvetett munkával arra törekedjenek, hogy a magyar nyelv sikeres oktatása terén mind nagyobb eredményeket birjanak úgy az iskolában, mint az iskola falain kívül felmutatni. Az egyházközséletei tanfelügyelő kötelessége lésszen e rendeletet szigorúan ellenőrizni s végrehajtását szorgalmazni. Az évi hivatalos látogatások alkalmával meggyőződjék arról, vajjon a tanító birja-e tökéletesen a magyar nyelvet és vajjon elérte-e a miniszteri rendeletben megszabott eredményt. A tapasztalatokról, legyenek azok kedvezőek vagy kedvezőtlenek, hatóságomnak az évi iskolai jelentések keretében lelkiismeretes tájékoztatást nyújtsanak.

Örvendetes tapasztalatul szolgált a legutóbbi egyházmegyei névtár összeállításánál látnom, hogy egyházmegyéim tisztán idegen ajku plebániáinak száma az utóbbi évek sikerei folytán majdnem felére apadt.

Végül hasonlóképpen intézkedik Bende Imre nyitrai püspök is.

Az új városháza építése.

— A rendőrfőkapitány támadása. —

Nagy vitát keltett a városi tanács tegnapi gyűlésén Gerő Armin rendőr főkapitány azon indítványa, hogy ifj. Rimanóczy Kálmánt a városháza építésénél elkövetett mulasztásai miatt vonják felelősségre.

A főkapitány szerint sem az alapozási, sem a tetőzési munkálatokat nem fejezte be a szerződésben foglalt időpontban a vállalkozó, maga a városi főmérnök indítványozta, engedjék meg, hogy a vállalkozó a vakolás, ablak és ajtóberakát a jövő év tavaszán teljesíttesse.

A bizottság elfogadta a javaslatot, holott a szerződés világosan megmondja, hogy az emített munkálatokat még ez évben kell teljesíteni. Ha a tanács az építésre felügyelő bizottság javaslatát elfogadja, akkor lemond a szerződésben foglalt jogáról és nem követelhet kártérítést az új városház esetleges késői átadásáért sem.

Rimler Károly polgármester, Lovas Zsigmond tb. főmérnök, Ragány János főszámvévő és Komlóssy József gazdasági tanácsos egyaránt mondták el véleményüket a kérdésről. A lényegök egy és ugyanaz. Az első két terminust lehetetlen volt a vállalkozónak betartatni s ez a késés kárt egyáltalán nem okozott, mert az épület végleges átadását nem hátráltatja. Nem hátráltatja az épület átadását az építésre felügyelő bizottság legutóbbi halasztási javaslata sem, a mely a város érdekében történik.

A falak ugyanis nedvesek még és a város érdeke, hogy a nedves falat ne vakolják be és nedves falba nem rakják be az ajtókat és ablakokat. A vállalkozó kijelentette, hogy a halasztás ellenére is az átadásnak szerződésben foglalt idejét kötelezőnek ismeri el.

A megnyugtató kijelentések után a városi tanács elhatározta, hogy bevárja, míg a városház építésére felügyelő bizottság a toronyépületre és a közgyűlési terem megnagyobbítására javaslatot tesz, azután a halasztási engedély kérdését a közgyűlés elé terjeszti. Halasztást ugyanis csak a törvényhatósági bizottság adhat.

Az Egán-émlék felavatása.

A napokban lesz egy éve, hogy Egán Ede, a hegyvidéki miniszteri kirendeltség vezetője véletlen szerencsétlenség következtében saját fegyverétől találva életét vesztette.

Az ungvári társadalom a hegyvidéki nép jóltevőjének halálából közadakozás útján díszes emlékkeresztet emelt az ungvármegyei hegyfarki dombon, melynek ünnepélyes beszertelése a szomorú évfordulón, e hó 20-án szombaton délelőtt 10 órakor lesz.

A felszentelési aktust egy róm. kath. és egy gör. kath. lelkész fogja végezni. Azonkívül lesz alkalmisszent beszéd s dalárda is fog közreműködni.

Az ünnepély iránt nagy az érdeklődés a közönség körében. Beregből számosan készülnek megjelenni, képviselve lesz a hegyvidéki kirendeltség, valamint a földmívelésügyi miniszter, aki táviratilag tett kérdést az ünnepély pontos idejéről.

A kereszt, mely a dombon lesz elhelyezve, 3 m. 50 csm. magas és hazai fehér márványból készült. A kereszt magas alapzaton áll és díszes vasráccsal lesz körülvéve. Azon a helyen, hol Egán elcsuszott, egy kereszttel el-

látott márványkölap jelöli azt meg, melyhez három kölépcső vezet.

A kereszt csiszolt fehér márványlapján aranyozott betűkből a felirat olvasható:

A megváltás e szent jelét

borostyánkői

E G A N E D E

miniszteri megbízott

a hegyvidéki nép legűszintébb barátjának és jóltevőjének emlékére az 1901. szeptember 20-án vele itt történt halálos kimeneteli baleset helyén közadakozásból emelték

igaz tisztelői

IMADKOZZUNK ÉRETTE.

* A herceggprimás a nagygyűlésen. A katolikus nagygyűléssel kapcsolatosan tartandó pápai jubileumi *diszgyűlésen*, mely október 16-án déli 12 órakor a fővárosi Vigadó nagytermében nagy fénynyel fog megtartatni, az ünnepi beszédet XIII. Leó Szentséges Atyánk jubileumára Vaszary Kolos bibornok, Magyarország herceggprimása fogja megtartani. A katolikus nagygyűlés előkészítő bizottsága tisztelettel kéri a katolikus közönséget, a katolikus körök vezetőit, hogy a nagygyűlésre mielőbb jelentkezni sziveskedjenek. Az előkészítés munkáját nagyban megkönnyíti az, ha a jelentkezések mielőbb megtörténnek. Jelentkezni lehet a nagygyűlés irodájában: Budapest, IV. Molnár-utca 11. Katolikus kör.

* Darányi birtokvásárlása. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter hosszabb idő óta tárgyalást folytat a Csiztercita-rend főnökségével a Pozsonymegyében fekvő Csákányi pusztá megvásárlása érdekében. A birtok 1600 hold, s fekvésénél és talajánál fogva parcellázásra nagyon alkalmas. Az alkut tegnap befejezték s mint halljuk, a birtokot fundus instructussal együtt kisebb földművesek között fogja felosztani.

* Kitüntetett főispán. A király ő Felsége Wesselényi Miklósnak Zilahon emelt szobra leleplezési ünnepélye alkalmából Sasvárott kiadott kézirata értelmében báró Wesselényi Miklósnak Szilágyvármegye főispánjának a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a másodosztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

* Krasznay Andor előlegei. Még Balatonfüreden történt. A mi derék színészeinknek jól ment a dolguk, volt bevétel, fizetés pontosan, hanem hát fürdőhelyen megenged magának az ember néha egy kis extra vigadózást? Különösen akkor, ha valaki olyan jól van hangolva a vigadózáshoz, mint a mi kedvelt komikusunk, Krasznay Andor.

Denique egy forró nyári délután azon vette észre magát Krasznay, hogy összes felvett előlegei a még létező hitellel egyetemben elfogytak. Szóval szárazon is *uszott*.

Gondolkozott, mit tegyen? Az előleg-kérés minden eddigi módjai kifogytak, az igazgató hozzáférhetlenebb lett, mint a Dalai-Láma. Végre támadt egy vadonatúj eszméje.

Felvette impozáns sárga téli kabátját s feltűrt gallérral, szemére húzott czilinderrel, komor ábrázattal bekopogott Somogyi Károlyhoz.

Az igazgató fölötté gyanakvó meglepetéssel fogadta látogatóját. Óvatosan az íróasztala mögé húzódott s onnan szólalt meg fölötté előzőkenyen:

— Kedves barátom, ön talán sziveskedett megbolondulni, hogy forró nyáron téli köpenyben állít be hozzám?

— Nem; volt a komor válasz s Krasznay elkezdett dideregni.

— Hát akkor mi a gutát akar!

— Direktör ur! vaczogta Krasznay. Előleget jöttem kérni a decemberi fizetésemből!

Hogy megkapta-e Krasznay az előleget, azt nem tudni, de legalább is valószínű, mert a derék

komikus arcáról immár áprilisi hangulatok olvashatók le.

* A lelkiismeret furdalása. Néhány hónap előtt Vanham ékszerész Brüsszelben a Marché-à-Herbes utcában egy jelentékeny lopás áldozatává esett: álkulesok segítségével művészi kivitelű ezüstkészleteket és nagy értékű ékszereket loptak tőle. De szerdán este a rendőrhivatalban egy kapuczius jelent meg s itt az összes lopott tárgyakat átadta. A gyónatószekben egy ember kereste fel s kijelenté, hogy lelkiismeretfurdalásai nem hagyják nyugodni s kérte, hogy menjen el helyette s térítse vissza az értéktárgyakat.

* Az Ór-utca rendezése. Interpelláció alakjában legutóbb is szóba került a városi közgyűlésen az Ór-utca rendezésének az ügye. Steiner M. Albert törvényhatósági bizottsági tag sürgette meg az utcavonal rendezését, illetőleg az altábornagyi lakás kiszögelésének a levágását. A polgármester azt válaszolta az interpellációra, hogy az utcarendezés ügye a számvéviségnél van fedezet kijelölése végett. A tanács mai ülésén került szóba újból a kérdés. A főszámvévő nem talált fedezetet a kiszögelés levágására, amely 3000 koronába kerül, ennél fogva a tanács elhatározta, hogy a munkát most nem teljesíti, hanem a jövő évi költségvetésnél veszi figyelembe. Az utca rendezésére a tanács szerint nincs sürgős szükség.

* Sziklay János gyásza. Dr. Sziklay Jánost, a kiváló katolikus író nagy csapás érte: bájos fiatal leánya, Veronika Márta ártatlan életének 14. évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 14-én elhunyt. Temetése tegnap d. n. volt Budapesten. A gyászjelentés így végződik:

„Hervadása lilomhullás volt.”

De legyen meg a Te akaratod, Ameen!

Isten akaratán való emez igaz keresztény megnyugvás adjon kiváló íróársunknak vigasztalást!

* A vallástalanság — becstelenség. Ezt mondta ki ítéletében a nezsideri kir. járásbíró, Hafner Ferencz u. i. azt találta mondani Michlits Ferencznek, hogy „Sie Freigeist.” Ez a szó általában, de különösen a Michlitsék falujában vallástalant jelent s a szónak ez az értelme már meggyalázó az indoklás szerint és így a becstelenséget vétségét megállapítja. Ily alapon Hafner Ferencz el is ítélte a nezsideri kir. járásbíró 30 koronára esetleg 3 napi fogházra.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet a széles utcai emberölés ügyében.

Tegnap folytatta a kir. törvényszék az esküdtbíró előtt annak a bűnpörnek a tárgyalását, melynek hőse Kertész Mihály, oly nagy érdeklődést keltett városszerte, hogy tegnap már zsúfolt teremben folyt le a tárgyalás folytatása.

A mai tárgyalás folyamán a tanúk vallomása alapján mindinkább beigazolódott a széldékos emberölés bűntette.

Tanúk kihallgatása.

A tegnapi tárgyalás elején a büntett áldozatát esett Mihálkó Béla szüleit hallgatták ki.

Mihálkó György, az áldozat édesapja előadja, hogy megölt fiában gyámolát, öreg napjaiban segítő gyermekét vesztette el, a kiről soha semmi rosszat sem hallott.

Nagy Ferencz azon kérdésére, hogy kíván-e kártérítést, 600 korona kártérítést kért.

Az elhunyt édes anyja: Mihálkó Györgyné sirva, keservesen panaszkolta, hogy mért is engedték Hangáék, hogy az ő fia, meg annyi más járjon a leányukhoz. Ha nem kecségetik, ha nem édesgetik, lám ma is élne a fia...

Több lényegtelen tanu kihallgatása után **Szegi Dezső** vallomása volt értékes, mert Szegi határozottan tagadja, hogy Micskéré menet Kertészről revolvert kért volna. Hanem igenis Kertészrel jött el az tüzletből s a Pereczes-utcán azzal váltak el, hogy Szegi gyalog Micskéré megy s valóban el is ment, tehát abból mi sem igaz, hogy ő azt mondta volna Kertésznek, hogy várja meg őt a Schlauch-téren s majd ott adja át neki a már megígért revolvert.

A tanukihallgatások után, a szükséges okmányokat olvasták fel, mi után az esküdtekhez intézendő kérdéseket határozta meg a kir. törvényszék, a vád és védelem indítványa szerint.

Ezek a kérdések a következők:

1. Bűnös-e a szándékos emberöléssel vádolt Kertész Mihály abban, hogy 1901. május 27-én Mihálkó Bélát szándékosan de nem előre megfontolva lelőtte?

2. Bűnös-e a vádlott abban, hogy Mihálkó Bélát abban nyilvánuló gondatlansággal, hogy a zsebéből hirtelen kirántott revolverrel akaratlanul megölötte?

A vád- és védbeszéd.

A kérdések megállapítása után dr. **Nagy Géza** mondotta el nagyhatású pszichológiai érvekben gazdag vádbeszédét.

A királyi ügyész világos érveléssel magyarázta a bűntett lélektani okait s a vádlott oly nagy mérvű lelki romlottságát táarta az esküdtek elé, amely már 15 éves gyermek korban nem retten vissza, csupán helyke henczegésből, egy ifjú társát megölni.

Lélektani bizonyítékok említi fel a vádlott henczegő, sőt kihívó magatartását bírálva szemben és azt a nyugodt védelmi készülődést, hogy már hónapok óta hallgatja a bűntügyi tárgyalásokat, a czéltől, hogy az igazság elreplezésének módját megtanulja. Egy 16 éves gyermek aki egy társa halálát okozta, mondja a királyi ügyész, — hamég lelkében romlatlan és bűnbánó, nem áll bírái elé daczos henczegéssel s nem készül körmön font hazugságokkal védelmére.

A mély hatású temperamentumosan előadott vádbeszéd után dr. **Dési Géza** mondta el, inkább szenvedélyes, mint meggyőző védbeszédét.

A kir. ügyész lélektani következtetéseit igyekezvén leczáfolni, tagadta, hogy vádlott viselkedése az igazság leleplezésére irányulna. Egyebekben pedig megpróbálkozott a szándékos vádját elhárítani, de védelmének érvei inkább szépszavak, mint tartalmasak. Beszéde végén hatást keltő szenvedélyességgel figyelmeztette az esküdteket, hogy ha védenézet hosszabb börtön büntetésre juttatják, akkor csakugyan azzá a romlott lelkű emberré lesz, a milyennek a kir. ügyész rajzolta.

A vád és védelem rövid polémiája után a kir. ügyész szándékos emberölés bűntettében kérte a vádlottat vétkesnek kimondani, a védő pedig gondatlanságból okozott emberölés bűntettében.

Az esküdtek határozata.

Ezután **Nagy Ferencz** elnök az esküdteket kötelelességükre figyelmeztető szavai után az esküdtek határozat hozataira vissza vonultak.

A verdikt.

Alig tíz percznyi idő múlva csillingelő csengetyűszó szólította a bíróságot és az idegesen várakozó közönséget a homályos nagy terembe.

Marschaló Leo az esküdtek elnöke meghatott remegő hangon olvasta a határozatot:

— Az esküdttörvény a kir. törvényszék azon kérdésére: Bűnös-e a vádlott abban, hogy Mihálkó Bélát szándékosan, de előre megfontolatlanul megölte, — szótöbbséggel **igen**nel válaszol.

Egy pillanatnyi néma csend, vádlott el-sápadt, arcán a váratlan megröbbenés tükröződik, mikor Nagy Ferencz elnök ítélehozatalra szólítja a bíróságot. Erre a kir. törvényszék visszavonul.

Rövid pár percznyi tanácskozás után a következőkben hirdette ki Nagy Ferencz elnök a kir. törvényszék ítéletét:

Ö Felsége a király nevében!

A nagyváradi kir. törvényszék a szándékos emberölés bűntettében vétkesnek ítélte Kertész Mihályt, tekintve, hogy a bűntett idején még a 15 évét be nem töltötte, a bűntett törvénykönyv 279. §. 85. szakasz 2. pontja értelmében 1 évi börtönnel sújta. Egyszersmint 600 kor. kártérítést ítél meg Mihálkó György részére.

A kir. ügyész, a védő és a vádlott egyhangulag megnyugszanak, tehát az ítélet jogerős.

A levert, sápadt, idegesen mozgolódó Kertész tétován halad a börtönör előtt a börtön felé...

SZINHÁZ.

Színészeink itthon. A színtársulat tagjai már tegnap mindnyájan megérkeztek városunkba. A színház környéke megeléknült s ma délelőtt már a színpadi próbák is megkezdődnek. Az első előadás, mint már jeleztük, pénteken, a Kossuth-ünnep napján lesz, **Verő Györgynek** alkalmi darabja a **Bölcső és Koporsó** kerül színpadra. Szombaton valószínűleg a **Csepűrádók** című operettet ujtják fel, a mely a múlt színi szezonban óriási sikert aratott nálunk. — A pénteki előadásra jegyek már ma válthatók.

IRODALOM.

Uj lapok Nagyváradon. **Pásztor Bertalan** felelős szerkesztésében és **Sebő Imre** könyvkereskedő kiadásában egy művészeti napi lap indul utnak, mely tisztességes hangon és komoly tárgyilagossággal fog a színházi és egyéb művészeti ügyekkel foglalkozni. A **Nagyváradi Színpad** 16 oldalon csinos formában napoként fog megjelenni s hozzá az esti színelőadás színlapját és szövegét, azonkívül mulattató apróságokat, nivón álló kritikákat stb. A lapra előfizethetni Sebő Imre könyvkereskedésében. Előfizetési ára havonként 1 korona 70 fillér. Esténként kapható lesz a színház körüli darakonként 8 fillérért. — A másik, a mely társadalmi krajezáros lapnak készül, **Rákos Vilmos** kiadásában fog megjelenni a napokban.

TAVIRATOK.

Bubics püspök ezáfolata.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) A kassai püspök megczáfolja az elterjedt hirt, hogy ő nyugalomba vonul. Az öreg püspök még erőteljes egészséghen segéd püspökre nem is gondol.

A hadgyakorlatok vége.

Sasvár, szept. 17. Ma reggel óta csapatok vonulnak keresztül zeneszóval Sasváron. Az osztrák ezredek Hohenauig mennek, a hol vonatra szállnak. A magyar ezredek Szeniczről indulnak. Délelőtt 9 órakor kezdődött a király elnöklete alatt a megbeszélés, a melyben részt vettek a táborban lévő összes főherczegek: Ferencz Ferdinánd, Frigyes, Ottó, Lipót Szalvátor, Ferencz Szalvátor, Károly Ferdinánd. A tábornokok és vezérkari tisztek 8 órától fogva a kastély előtt gyülekeztek. A király az udvari posta- és távirat-szolgálatot végző személyzetnek 400, a

közbiztonságot teljesítő közegeknek pedig 600 koronát ajándékozott.

Sasvár, szept. 17. A megbeszélés 12 óráig tartott. Egy órakor van az ebéd, a mely után ő felsége po than 2 órakor Bécsbe utazik. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter 3 óra 49 perczkor, Beck báró vezérkari főnök pedig a vezérkarral 3 óra 59 perczkor utazik el. — A király ma Ormay Iván községi jegyzőnek, a ki nagy buzgósággal teljesítette hivatását, Emánuel József postamesternek, Szombat állomási elöljárónak, Rauch erdőmesternek, Kaiser számtartónak és Felber uradalmi bérlőnek különféle arany és ezüst emléktárgyakat, dohánytárczát, órát, tüt ajándékozott. (M. T. I.)

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.)

A sasvári gyakorlatok befejezésével királyi kéziratok tudatják a király elismerését, melyben ő felsége Ferencz Ferdinánd főherczegnek megelégedését fejezi ki a felsőbb hadvezetésért s gróf Üxüll-Gyllenbrandot megbizza, hogy a csapatoknak teljes elismerését nyilvánítsa. Frigyes főherczegnek köszönetét nyilvánítja a vezénylete alatt álló honvéd csapatok magatartásáért Beck tábornagynak pedig vezérkari szolgálataiért mond köszönetet a király.

Izabella főherczegnő Bélyén.

Pécs, szept. 17. Izabella főherczegnő leányaival, Mária Krisztina és Mária Henriette főherczegnőkkel s vejével, Salm Salm Emánuel herczeggel ma délelőtt Pozsonyból, illetőleg Budapestről hajón Frigyes főherczeg bélyei birtokára, a köriserdei vadászlakba érkezett, a hová még ezen a héten Frigyes főherczeg is megérkezik. A főherczegi család két hetet szándékozik Bélyén tölteni. (M. T. I.)

Váratlan halál.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) **Schnierer Gyula** a szabadalmi tanács elnöke ma reggel meghalt.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

— Hivek leszünk hozzátok és értetek fogunk küzdeni, vérzeni, meghalni.

A leányok pedig könnybeborult szemmel susogták:

— Majd imádkozunk, hogy ne érjen golyó, ne sebezzen tatárnyíl és kozákkard.

És minden pár sóhajta kérdezte:

— Látjuk-e egymást valaha?

Mikor a herczeg hangos szóval búcsuzott a hitvesétől, sirni kezdett az egész udvar. Végre is megemberelték magokat a lovagok, fölugrottak, kardjukra csaptak és így kiáltottak.

— Győzünk és babérrel térünk vissza kö-zetek!

— Adja az ég, — mondta a herczegnő. Es akkor egy kiáltás hangzott minden ajkon, hogy belérengettek az ablakok.

— Eljen a herczegasszony!

— Eljen a mi jóévdők, a mi édesanyánk! Szerették őt a katonák, mert jószívű volt, barátságos, gyöngéd és gondját viselte az el-esett bajtársak családjának. Es szerette őt a herczeg, mert igen összeillett e pár, mint két vizcsöpp, ugy egyezett a természetök.

Odatérdelek a lovagok a széke köré és mindenikhez barátságosan szólott.

Skrzetuskinak pedig ezt mondta:

— Minden lovag emléket kap most a szíve választottjától, ha csak egy kis színes szalagocskát is. Aki néked adna emléket: az a leány nincs itt. Fogadd hát el tőlem, mintha az anyád adná.

Levette nyakáról türkiszekkel kirakott nagy aranykeresztjét és Skrzetuskinak adta. A lovag hálaosan csókolta meg a kezét.

A hercegasszony példája fölbátorította az udvarhölgyeket és a nemes kisasszonyokat is. Sorra odajárultak elébük kiválasztottjaik és átvették a remegő kis kezéből a keresztcskéket, szalagot, vagy más egyéb emléket.

Csak a kis Borsobohata Krasienska Anna állott egymagában, pirosan, mint a főtt rák, égve a szégyentől, hogy tőle ki se kér emléket. Volodyjovskij némi kárörömmel nézte hajdani szerelmesének a zavarát.

— Kérni akartam volna tőled emléket, de nem juthattam hozzád, annyian tolonganak körülöttem.

Anna arcát előntötte a pir, fájt neki rettenetesen ez a guny. De aztán visszavágott alaposan:

— Nem tőlem akarsz te emléket, hanem másnak a kezéből. Csakhogy nagyon magosan áll fölötted az a más.

A lovag elérte a célzást. Ő maga is alacsony termetű volt s akit szeretett, a szép Sbaraski Barbara hercegnő ugyancsak magosan állott fölötté. Nem azért volt azonban híres virág, hogy ő is vissza ne vágjon.

— Akire a kisasszony tekintet, az is ugyancsak magosan áll. Longinus ur...

A leány azonban nem ütközött meg e szavakon.

— Igazad van. Kimagaslak közöleték nemcsak termete, de bátorság és hősiesség dolgában is. Nagyon köszönöm, hogy ráemlékezted. Es odafordult a lithvániai nemeshez:

— Jöjj közelebb lovag, téged választalak. Nem hiszem, hogy méltóbb mellre tűzhetném a szalagomat.

Longinusnak elmeredt a szeme, hinni sem akart a fülének. Mikor aztán megbizonyosodott, hogy valóban jól hallott, térdre rogyott a leány előtt és így kiáltott:

— En jötevöm! En jötevöm!

Anna a mellére tűzte a szalagocskát s a kicsi kezét csókra nyújtotta Longinusnak, aki mintha el akarná nyelni, oly mohón szorította ajkához.

Volodyjovskij dühösen nézte. Kiábrándult már ugyan Annából, de a féltékenység és irigység keserű utóízét érezte lelkében.

(Foly. köv.)

NYILTTÉR.

80 kr.
UJ!!
80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István
műórás és látszerész,
Nagyvárad, Nagy-Telek-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett csak **80** krért javít meg, gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb gyártmányú fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányú új szekrény
óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr.
285.
80 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egylet gyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya e hó 17-én gróf Tisza István elnöke alatt gyűlést tartott. Jelen voltak az elnökön kívül: Beöthy László dr. Csányi Imre, Alexander Lajos, Markovits Antal, Markovits Károly, Molnár Lajos, Pap Imre, Pekanovits Imre, Plathy Miklós, Pókay Dezső, Szabó János, Szunyogh Péter, Vidovich György, Zathureczky István, Márkus László dr. pénztárnok, Weingärtner Andor titkár.

Gróf Tisza István sajnálattal jelenti, hogy az egyesület szeretett elnöke, Szabó József akadályozva van a megjelenésben s így az elnöki tisztséget ez alkalommal ő tölti be. Midőn a megjelent tagokat üdvözlö, a gyűlést megnyitja s felhívja a titkárt a tárgyak előterjesztésére.

Földmívelésügyi miniszter Biharvármegye vásárrendtartásáról s helypénzdijszabásáról szóló szabályrendeletet véleményezés végett megküldte az egyesületnek.

Az igazgató választmány a szabályrendelet behatárolt tárgyalta, azon több módosítást tett s megbizta az elnökséget, hogy a tett módosításokkal a szabályrendeletet terjessze fel a földmívelésügyi miniszteriumhoz.

A földmívelésügyi miniszter értesítette az egyesületet, hogy a nagyváradai lópatkolási tanfolyam felügyeletével Szuppiny Ödön felügyelő, vezetésével pedig Csányi Imre törvényhatósági állatorvost bízta meg. Miután a tanfolyam szervezete kellően meg lett hirdetve s arra elegendő számmal jelentkeztek, a tanfolyamot október hó 5-én megayitják. A tanfolyam megnyitására a választmány a titkárt küldötte ki.

A földmívelésügyi miniszter a munkás és cselédség pénztár módosított törvényét avval küldötte meg, hogy annak propagandát csináljon az egylet. A választmány elhatározta, hogy a téli előadások tárgyai köré a törvény ismertetését fűveszi.

A földmívelésügyi miniszter a tejaek vegyi vizsgálatára vonatkozó díjtételeit közli. A választmány elhatározta, hogy az értesítés az egyleti közlönyben közzé teendő.

A tolnamegyei gazdasági egylet feliratban felkéri a kormányt, hogy a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződést december 31-ig mondja fel, miután a most fennálló szerződés értelmében batarforgalom ürügye alatt úgy terményeket mint az állatokat kedvezményes vámdíjtól mellett csempészik be, a mi tetemesen érinti az államot.

Az igazgató választmány behatárolt foglalkozott ezen kérdéssel s elhatározta, hogy felkéri a kormányt, hogy nem csak Szerbiának, hanem Romániának is mondja fel a szerződést 1902. évi december 31-re s védje meg az államot Szerbia és Románia állatbehozatalától, annyival is inkább, miután Németországba állatkivitelünk még biztosítva nincsen.

Pókay Dezső kerületi állattenyésztési felügyelő tojás értékesítő szövetkezet szervezése céljából kéri az egylet támogatását. Az igazgató választmány szíves készséggel nyújt segédkezet Pókaynak s a téli folyamatra a szövetkezeti eszme terjesztését fogatosítani fogja.

Az elnökség bejelenti, hogy a pozsonyi gazdaságkongresszuson az egylet képviseltette magát. A választmány tudomásul vette és a szőlőszeti kongresszusra Molnár Lajos választmányi tagot kérte fel. A diószegi vinczellérképezde kéri a választmányt, hogy az egylet alapítványi helyét még egy évre tarítsa fenn, minthogy az egyleti alapítványi helyén jelenleg egy első éves növendék van s így ha az egylet az alapítványi helyet beszünteti, az illető növendék a további kiképzéstől elmarad. Az igazgató-választmány a vinczellérképezde kérelmét teljesíti. Az elnökség bejelenti, hogy a téli folyamán tartandó tanfolyamok tervezetét elkészítette s jóváhagyás végett a földmívelésügyi miniszter urhoz előterjesztette.

Kapcsolatosan előterjesztett, hogy a földmívelésügyi miniszter az egy napos vándor-előadásokra az idén már segélyt nem hajlandó adni. Az igazgató-választmány elhatározta, hogy azért a vándortanításokat fenntartja s elhatározta, hogy a gazdaközönség intelligens osztályát kéri fel előadások tartására. A gyűlés folyamán Tisza István gróf mindjárt vállalkozott, hogy három községben előadást tart. Az ajánlat örvendetes tudomásul szolgált.

Az elnökség jelentése a hadsereg ellátására nézve, tudomásul vétetett.

A nagyváradai áruraktár beadványa a gabonakereskedelem decentralizációja érdekében tanulmányozás végett Markovits Antal elnöke alatt Papp Imre, Pekanovits Imre és Zathureczky István választmányi tagokból álló bizottságnak adatott ki.

Ifj. Elek Gusztáv, Kovács Akos és Szabó János tagokul felvették.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Papp Imrét és Pekanovits Imrét kérte fel és a gyűlést berekesztette.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1902. szept. hó 16-ik napján tartott vásárban eladott természettermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.20—12.60. Kétszeres buza 11.70—11.20. Rozs 11.—10.60. Arpa 10.—9.60. Zab 10.60.—10.—. Tengeri: 12.—11.60. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 13.20. Köleskása 23.50. Burgonya 4.20. 100 kiló lángliszt 24.80. zsemlyeliszt 24.60. fehérkenyér liszt 24.—, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.—, szalma 1.— Szalonna 140.—, 6 kiló zsop-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —16. 1 köbm. búkkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús —.96, öntött gyertya —.80, Lámpaolaj —.78. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.72. Pálinka —.72. Szilva-pálinka 1.80. Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyu —.48. olvaszt. fagyu 68.—, szappan 48.—, mosott birka gyapja —.—. magyar gyapja —.—. Egy hektoliter óbor 68.—, uj bor 48.—, mész 1.60, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 26.—. köles —. repce —.—, dió —.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.40, sertéshús 1.12, juh-hús 62, veres hagyma 12, fog hagyma 30, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kóolaj 44 1 mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.— 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1902. évi szept. hó 16-ról. Tiszta buza körülbelül 6500 hltr, kétszeres buza 700hltr, rozs 1300 hltr, 1 árpa 550 hkl. zab 600 hltr, tengeri 120 hltr, burgonya 300 hltr. Marha- és sertésvásár zárva.

Belelt János és Társa

Főzede jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Helyi árak.

Budapest, szept. 17.

Buza októberre	—	—	—	8.01
Buza áprilisra	—	—	—	8.98
Tengeri	—	—	—	5.16
Rozs okt.	—	—	—	6.58
Zab ápr.	—	—	—	6.—
Káposzta, repce, árpa	—	—	—	—96

Vásárárak.

Budapest, szept. 17.

Osztrák élel	—	—	—	897.—
Magyar élel	—	—	—	701.—
Államvasut	—	—	—	—
Rimamurányi	—	—	—	509.50
Magyar fel. fog	—	—	—	242.—
Balgótarján	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén. 1902. szept. 17-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	120.85
Magyar koronajáradék	—	—	—	98.15

Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	98.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	100.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	97 50
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	205.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	162.—
Tízszázalékos azévi sorsjegyek kölcsön	101.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék papírban	121 50
Osztrák járadék aranyban	59 50
Osztrák korona járadék	152 25
Osztrák államsorsjegyek	15 90
Osztrák magyar bank részvény	724 50
Magyar hitelbank részvény	712.—
Osztrák hitelintézet részvény	95 10
Párisi visita	19 06
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	117.—
Németbirodalmi márka	289 60
Londoni visita	23 41
20 márkás arany	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Kiadó lakás.**

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcza lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcova, mellékhelyiségek s egy üveges terasz a Kő. röszre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyváradi Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetők.

Ertekezhetni a Nagyváradi Takarékpénztárnál.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nagy-Teleky-utczai házában. 306.

720—902. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhirre teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1902. évi VI. 1141/2. számú végzésével Dr. Géher Lambert ügyvéd által képviselt Első magyar szöv. és kötő gyár r. t. felperes részére Hevesi Sándor utóda alperes ellen 496 kor. 24 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 3960 kor. becsült ingóságokra a nagyváradi városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a feltétellel, hogy a követelés erejéig, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradi Zöldfa-utca 4. számú házban leendő megtartására határidőül 1902. év szeptember hó 24. napjának délután 2 óráig tűzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, árucikkek s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttől vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Nagyváradi 1902. évi szept. hó 5. napján.

Csathó Jenő,

kir. bír. végrehajtó.

822.

6667—1902. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. járásbírósnak mint telek-könyvi hatóság közhirre teszi, hogy T. Thury Ignác végrehajtónak kiskoru Dan Miron és tsai végrehajtást szenvedő elleni 16 kor. tőke-követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagyváradi kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbírósnak) területén levő P.-P. Cziganyesd községben fekvő a p.-p.-cziganyesdi 31. sz. tkvben A. I. 26—32. rend; 185., 193., 196., 245., 218. és 271. hrsz. a. foglalt ingatlanokból Dan Miron, Dan Anna, Dan Mária, Dan Mikulaj, Dan Éva és Dan György kiskoruakat illető fele részre az árverést 851 kor.-ban ezeannel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi október hó 2-ik napján d. u. 2 órákor P.-P.-Cziganyesd község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatul fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 85 kor. 10 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-miniszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt szolgáltatni.

Kelt Belényes 1902. évi július hó 29. napján. A belényesi kir. járásbírósnak mint telek-könyvi hatóság.

Petrovits Ferencz,

kir. albiró.

821.

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utczai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Ertekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében.

294

Eddig még nem létezett olcsó árak!

TELEFON: 372.

PANASZKODNI

TELEFON: 372.

nem fog semmi esetre, ki az alant felsorolt

RŐFÖS- és DIVATÁRU CZIKKEKET

nálunk szerzi be.

Női, férfi és gyermek patent és kötött harisnyák, női és férfi ingek, női blousok, karton és flanel aljak, kötények, divatos női övek. Tennis flanel, szép divatos színben, mtr. 17 kr. Igen jó minőségű barchettok, női ruhaszövetek, óriási nagy választékban már megérkeztek és eddig Nagyváradi még nem létezett olcsó árban fognak eladatni.

Paplanok teljesen fél árban.

10 forint bevásárlások után ingyen képek.

TELEFON: 372.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

Fő-utca,

színházi Bazar-épület.

TELEFON: 372.

Eddig még nem létezett olcsó árak!